

Vlaams
Parlement

ingediend op **382** (2019-2020) – Nr. 1
23 juni 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door Karl Vanlouwe en Kristof Slagmulder

van het verslagmoment
over de Europese Ministerraden
van februari tot en met mei 2020

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie	4
1.	Algemene situering	4
2.	Meerjarig financieel kader	5
3.	Europa en de coronacrisis	5
4.	Overige ontwikkelingen in kort bestek	9
4.1.	Brexit.....	9
4.2.	Green Deal	9
4.3.	Buitenlands beleid	9
4.4.	Conferentie over de toekomst van de Europese Unie	10
II.	Bespreking.....	10
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	10
1.1.	Interventie van Joris Nachtergaele	10
1.2.	Interventie van Emmily Talpe	11
1.3.	Interventie van Jeremie Vaneeckhout.....	11
1.4.	Interventie van Karin Brouwers	12
1.5.	Interventie van Annick Lambrecht.....	13
1.6.	Interventie van Karl Vanlouwe.....	14
1.7.	Interventie van Cathy Coudyser	15
2.	Antwoorden van Axel Buyse	16
2.1.	Vergroening van de Europese landbouw	16
2.2.	Europese overlegvergaderingen in tijden van corona	17
2.3.	Herstelplan van de Europese Commissie	17
2.4.	Relance van het Europese toerisme.....	18
2.5.	Nood aan een gezamenlijke Europese exitstrategie	18
2.6.	Verder afwikkeling van de brexit: handel en visserij	19
2.7.	Plan B bij een no-dealbrexit?.....	20
2.8.	Een brexitherstelfonds binnen het MFK?	20
2.9.	Sectoriële programma's en overgangsverordeningen	21
2.10.	Vlaamse positionering en intra-Belgische afstemming	21
2.11.	MFK en de input van de deelstaten	22
2.12.	Mondiale geopolitieke instabiliteit	22
2.13.	Schuldopschorting voor Afrika	22
2.14.	Conferentie over de toekomst van Europa	22
2.15.	Belgisch EU-voorzitterschap van 2024	22
	Gebruikte afkortingen	24

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Ontwikkelingssamenwerking en Toerisme vond op dinsdag 26 mei 2020 een briefing plaats over de Europese Raden die plaatsvonden in de periode februari-mei 2020. Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie (EU) gaf een uitgebreide toelichting bij de diverse issues die op deze Europese topontmoetingen aan bod kwamen.

(Tijdens de vergadering waren alleen de commissievoorzitter en de commissie-secretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

I. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie

1. Algemene situering

Axel Buyse verklaart een algemeen, zij het beknopt, overzicht te geven van de gebeurtenissen van de voorbije maanden op Europees niveau. Het accent ligt daarbij op de Europese Raad. Het hoeft geen betoog dat de coronacrisis in deze periode de dominante factor is geweest. Allicht zullen de werkzaamheden van de Europese Unie hierdoor ook nog een hele tijd, waarschijnlijk een aantal jaren, bepaald worden.

Een aantal thema's die midden februari nog de Europese actualiteit overheersten, zijn hierdoor wat op de achtergrond geraakt. Dat geldt met name voor de brexit, die belangrijk is voor heel Europa, maar nog eens extra belangrijk is voor Vlaanderen. De hoofdonderhandelaars, Michel Barnier aan Europese kant en David Frost aan Britse kant, zijn beiden kortstondig buiten strijd geweest door een coronabesmetting. Hoe dan ook verlopen de brexitonderhandelingen tot op heden bepaald moeizaam. De coronacrisis is daar deels debet aan. Ook andere thema's werden tijdelijk wat weggedrukt. Ze komen nu geleidelijk aan opnieuw in beeld: onder andere de Green Deal, de omvattende verduurzamingsoperatie van de Europese Commissie met de daaraan gekoppelde versnelde digitaliseringsopdracht voor Europa.

In algemene zin kan men natuurlijk niet om de vaststelling heen dat de coronacrisis eens te meer heeft aangetoond dat er een kloof is tussen het Noorden en het Zuiden van Europa qua crisisaanpak. Dat fenomeen bestaat al heel lang en zal allicht ook mee bepalend zijn voor het relancebeleid.

Het hoogste gezagsorgaan van de Europese Unie, de Europese Raad van staatshoofden en regeringsleiders, vergadert door de coronacrisis sinds maart per videoconferentie. Dergelijke videovergaderingen hebben plaatsgevonden op 10, 17 en 26 maart en op 23 april. Dat ongebruikelijke format van een videoconferentie bevorderde in het begin de onderhandelingen ook niet en vertraagde de besluitvorming. Ondertussen bestaat er een grote kans dat de Europese Raad op 18 en 19 juni opnieuw fysiek bijeenkomt in Brussel. Dat zal nodig zijn om de nodige zwaarwichtige beslissingen te kunnen nemen. Het zal daarbij voornamelijk gaan over de grote herstelbeweging: het meerjarig financieel kader (MFK), het herstelplan en de plannen van de Europese Commissie voor de komende maanden. De spreker acht de kans klein dat op deze Europese Raad het hele pakket in één keer kan worden afgehandeld. Allicht komt er dus ook in juli nog een Europese Raad die zich over het MFK zal moeten buigen. Het zou de bedoeling zijn van de voorzitter van de

Europese Raad, Charles Michel, om het hele pakket vóór 1 augustus af te kloppen. De tijd dringt immers. Er moet dus hard verder gewerkt worden.

2. Meerjarig financieel kader

Op woensdag 27 mei 2020 zal de Europese Commissie haar concrete plannen bekendmaken met betrekking tot het MFK, gekoppeld aan haar eigen werkprogramma en aan het grote Europese herstelplan. Voor dat laatste is er ondertussen een Frans-Duits voorstel om 500 miljard euro te verdelen deels in de vorm van giften (subsidies) en deels in de vorm van leningen. De negatieve reactie daarop van de zogenaamde 'vrekke vier' – Nederland, Oostenrijk, Zweden en Denemarken – is ondertussen ook al ruim bekend. Dat die laatste twee geen deel uitmaken van de eurogroep, vermindert de slagkracht van die zuinige vier natuurlijk wel. Hoe dan ook willen zij niet weten van enige 'mutualisering' van de Europese schuldenproblematiek. Het moet bij leningen blijven. Voor hen mag de Unie in haar geheel geen schulden aangaan die dan de mee ten laste zouden komen van de schatkist van landen die de voorbije jaren veeleer zuinig geweest zijn. Ze willen niet opdraaien voor de schuldenlast van een land als Italië.

Dat de kaarten moeilijk liggen, kan niet verhelen dat het bij het Frans-Duitse voorstel wel degelijk om een geheel nieuw gegeven gaat. Zoals uit de discussie over de eurobonds (waarvan de coronabonds een voorbeeld zouden zijn) mocht blijken, stond Duitsland tot vrij recent immers ook erg wantrouwig tegenover de piste van het 'mutualiseren' van schulden. Daarenboven heeft het Bundesverfassungsgericht in Karlsruhe zich nog maar kort geleden erg negatief uitgelaten over alles wat zelfs maar in die richting zweemt. Een en ander zal in de binnen-Duitse context dus allicht nog voor de nodige politieke problemen zorgen. Maar het mag duidelijk zijn dat, geconfronteerd met een crisis van een ongeziene omvang, de regering-Merkel beslist heeft om een stap te zetten in de richting van meer solidariteit met de zuidelijke Europese landen. De optie werd gelicht om mee te gaan in de piste van giften, waarvoor het benodigde kapitaal gevonden zou worden via leningen die door de hele Europese Unie worden aangegaan. Het spreekt voor zich dat de Europese Commissie rekening moet houden met de diversiteit van opvattingen van de lidstaten. Daarom zal ze allicht met een voorstel komen dat min of meer het midden houdt tussen het Frans-Duitse voorstel en de opvattingen van de zuinige vier. Het zal dan de vraag zijn voor welke percentages er respectievelijk giften dan wel leningen in het plan van de Commissie zullen zitten.

Daar zal ook een commissievoorstel voor een MFK aan gekoppeld zijn. Axel Buyse legt uit dat hij in de tweede helft van februari deel uitmaakte van de Belgische delegatie die mee de Europese Raad voorbereidde waarop voor de eerste keer over het nieuwe MFK 2021-2027 gediscussieerd zou worden. Op die Europese Raad bleek de kloof tussen de landen die het wat zuiniger aan willen doen en de landen die integendeel meer verwachten vanuit de EU nog te groot. De zuinige vier wilden de totale uitgaven begrenzen op 1 procent van het bruto nationaal inkomen van de 27 lidstaten, terwijl andere lidstaten, en dan met name de zogeheten 'cohesielanden', die nog flink achterlopen bij de meer productieve Europese landen, net meer een beroep willen doen op de Europese structuurfondsen en daarom ook meer middelen wilden voor de Europese begroting. Ook hier is er dus een compromisoplossing nodig en allicht zal de coronacrisis ook op dit vlak de nodige invloed hebben.

3. Europa en de coronacrisis

Het is verder ook niet makkelijk om een stevige evaluatie te geven van de manier waarop de Europese Unie zich tijdens deze coronaperiode gedragen heeft. Hoewel er heel wat kritiek is geweest op de veronderstelde lamlendigheid van de Europese Unie in een eerste fase, mag men daarbij niet uit het oog verliezen dat het gros

van de beslissingsmacht inzake volksgezondheidsmateries nog altijd bij de lidstaten berust. Dat is ook zo gewild door de lidstaten. De Europese Commissie kan daarom ook niet zomaar grootschalig tussenbeide komen en financiële middelen inzetten in een crisis als deze.

De Commissie is, net als de lidstaten, tot op zekere hoogte ook gewoon verrast geworden door de omvang en de diepgang van deze crisis. Wetenschappers achten het nu overigens waarschijnlijk dat het coronavirus in Europa vaste voet heeft gekregen en zijn vernietigende werk is begonnen, lang voor men daar erg in had. Men denkt daarbij aan begin januari 2020 en voor Italië allicht zelfs al vroeger. Ongetwijfeld heeft de Europese Unie aan het begin van de crisis een aantal fouten gemaakt. In de lichte paniek die toen heerste, heeft ze in eerste instantie naar het 'laaghangend fruit' gegrepen.

Het ging daarbij om financiële middelen die ze onmiddellijk dacht te kunnen inschakelen. Zo werd er onder andere een beroep gedaan op niet-bestede middelen die nog in de structuurfondsen aanwezig waren. Maar de manier waarop de structuurfondsen functioneren – besteding van middelen in achtergebleven gebieden om meer economische samenhang te kunnen creëren in Europa – spoorde geenszins met de manier waarop de coronacrisis toesloeg. Het gevolg daarvan was dat dit eerste Europese instrumentarium in Vlaanderen niet bepaald goed aankwam. Vlaanderen krijgt als welvarende regio immers sowieso al relatief weinig Europees geld vanuit de Europese structuurfondsen. En als dat geld er al is, wordt het hoofdzakelijk ingezet om de innovatie en de modernisering van onze economie te ondersteunen, wat met zich brengt dat er een beheer gevoerd wordt dat gericht is op het tijdig besteden van die middelen. Daardoor restte er vanuit deze bron voor Vlaanderen dan ook nauwelijks geld dat kon worden ingezet voor het bestrijden van de coronacrisis. Om daaraan wat te remediëren, kwam de Commissie met een Coronavirus Response Initiative Plusplan dat eveneens gebaseerd was op de middelen in de structuurfondsen, maar dan met een veel grotere flexibiliteit. Door zijn grotere toepasbaarheid zal ook Vlaanderen hieruit kunnen putten.

Al die tijd is de Algemene Afvaardiging blijven functioneren en volledig operationeel gebleven. Zelf kwam Axel Buyse elke dag naar Brussel om de zaken te coördineren. Binnen de Permanente Vertegenwoordiging bleven ook een beperkt aantal fysieke contacten noodzakelijk. Het ging dan onder andere om overleg met de collega's uit Brussel, Wallonië, de Duitstalige Gemeenschap en het federale niveau. De adjunct-algemeen afgevaardigde, de administratieve staf en de vanuit de verschillende departementen gedetacheerde attachés bleven van thuis uit hun functie uitvoeren.

Al die tijd was de spreker ook aangehaakt bij een COVID-19-overleg dat gedurende de eerste crisisweken dagelijks plaatsvond op de Permanente Vertegenwoordiging. Daarbij werd alle – soms vrij diffuse – informatie vanuit Europa zo coherent mogelijk samengebracht. Tegelijkertijd was hij ook aangehaakt bij de crisiscel van de Vlaamse overheid en de Task Force Nautische Keten. Die laatste monitorde de operationaliteit van de Vlaamse havens. Die zijn immers van vitaal belang voor de komende relance, maar ook voor de voedselbevoorrading. Ten slotte was hij ook nog betrokken bij diverse andere gremia, onder andere bij een werkgroep binnen het nationale crisioverleg die de grensproblematiek volgde.

Dat laatste gaf Axel Buyse ook de gelegenheid om snel in te grijpen wanneer er uit eigen informatie, of uit informatie van de Vlaamse vertegenwoordigers in de buurlanden, bleek dat er zich 'grensincidenten' voordeden. Dat ging dan deels om concrete gevallen, zoals dat van de Nederlandse ambulance die met een coronaslachtoffer onderweg was van Breda naar Terneuzen, en werd tegengehouden in de Liefkenshoektunnel omdat de ambulancier geen kredietkaart of gepast geld op zak had. Naast dergelijke concrete cases, waren er ook meer structurele problemen over de arbeidskaarten voor grensarbeid of de problemen die lichte

vrachtwagens en bestelwagens soms ondervonden om de grens over te steken. Dat alles kon in nauw contact heel snel opgelost worden door samenwerking tussen het Vlaamse en het federale niveau.

Heel geleidelijk aan is de Europese crisisaanpak dan toch op gang gekomen. Zo is er ondertussen een keur aan financieringsmechanismen tot stand gekomen. Sommige daarvan bestonden al eerder, andere zijn nieuw. En daarbovenop komt de Commissie, zoals gezegd, op 27 mei 2020 nog met een omvattend herstelplan. Ter uitvoering van het Vlaams regeerakkoord is er ondertussen overigens ook een draaiboek van zo'n honderd pagina's opgesteld met het oog op het maximaal benutten van alle bestaande en nieuwe financieringsmogelijkheden van de Europese Unie. De taskforce in kwestie zal volgende week aan het werk gaan en de Vlaamse administratie aansturen bij het operationaliseren van de diverse beschikbare Europese middelen.

De Europese Unie heeft ook richtlijnen uitgebracht over de manier waarop er getest moet worden op het coronavirus. En ook inzake de traceerapps speelt ze een rol. Momenteel heeft overigens nog geen enkele Europese lidstaat een dergelijke app in gebruik genomen. Geen enkele app voldoet tot dusver immers al aan de regels. Ook de landen die in dezen meer voortvarend tewerk wilden gaan, zoals Nederland, zijn op problemen gestoten. Met name de vereiste van grensoverstijgende interoperabiliteit levert problemen op. Het hoeft geen betoog dat apps ook nog moeten werken als men de grens oversteekt. Vandaar ook dat ons land voorlopig geopteerd heeft om te werken met een systeem van traceerders die mensen opbellen.

Een ander probleem dat tijdens deze crisis naar boven kwam, is het totaal ontbreken van statistieken die op Europees niveau vergelijkbaar zijn. Dat probleem is ondertussen nog altijd niet volledig opgelost, maar heeft zijn meest problematische fase toch al achter de rug. Axel Buyse verwijst in dat verband naar de plotse scherpe opstoot in de Belgische coronastatistieken toen men hier besliste om een rigoureuus telsysteem te introduceren. De andere lidstaten volgden een minder rigoureuze aanpak, waardoor België plots erg slecht scoorde in de internationale vergelijkingen. Het geleidelijk aan gelijk trekken van het cijfermateriaal is dan ook één van de belangrijkste taken van de Europese overheden.

Er wordt nu intens gehoopt dat de Europese Unie de nodige lessen trekt uit deze pandemie, om voorbereid te zijn op eventuele toekomstige calamiteiten. Ook moeten er lessen getrokken worden uit de paniekreflex die ertoe leidde dat de diverse nationale overheden in een eerste fase de interne markt negeerden en het verdrag van Schengen met de voeten traden. Het is minstens opmerkelijk te noemen dat plotsklaps alle nationale grenzen opnieuw geactiveerd werden, ook naar buiten uit trouwens. Het manifeste gebrek aan solidariteit dat hieruit bleek, is bepaald een pijnlijke zaak en dan met name voor die landen die net dat begrip steevast hanteerden, zijnde Frankrijk en Duitsland. Die waren er zelfs als eersten bij om de Italiaanse noodkreten te negeren door de export van beschermingsmiddelen (mondmaskers en beademingsapparatuur) buiten de eigen nationale grenzen te verbieden. Duitsland is relatief snel teruggekomen op die maatregel, maar Frankrijk heeft dat exportverbod behoorlijk lang volgehouden. Het mag dan een enigszins begrijpelijke reflex zijn, maar dat maakt er nog altijd geen fraai spektakel van.

Er is Europees ook samengewerkt bij het grootscheeps repatriëren van in het buitenland gestrand EU-burgers. Sinds half maart zijn er zo'n 620.000 mensen van buiten de Europese Unie teruggebracht met burgervluchten en militaire vluchten. Dit is onmiskenbaar een Europees succesverhaal. België heeft een tienduizend Europeanen teruggebracht, waaronder 8500 Belgen en 1500 andere Europese nationaliteiten. Omgekeerd zijn er ook zo'n 2500 Belgen gerepatrieerd met door andere lidstaten georganiseerde vluchten. Hier en daar zijn er overigens wel nog wat mensen achtergebleven in het buitenland.

Afsluitend wil de spreker nog de aandacht vestigen op twee belangrijke aspecten van het Europese crisisbeleid: het tijdelijk terzijde schuiven van de traditionele begrotingsregels van de Europese Unie en het terzijde schuiven van de regels voor staatssteun.

De in het begrotingspact vastgelegde begrotingsregels voor de landen van de eurozone zijn momenteel grotendeels opgeschort. Dat betekent echter niet dat er nu een situatie zou bestaan van pure 'vrijheid, blijheid', want iedereen beseft terdege dat die regels vroeg of laat opnieuw zullen worden geoperationaliseerd. De leningen die nu worden aangegaan, moeten – hoe laag de intrestvoet nu ook moge zijn – hoe dan ook ooit terugbetaald worden. De Europese Commissie gewaagt in dat verband van de middellange termijn, maar wat dit nu precies inhoudt is niet meteen duidelijk. Hoe dan ook bezwaart dit het begrotingstekort. Specifiek voor België, heeft een grote bankinstelling nog maar zeer recent berekend dat het begrotingstekort dit jaar wel eens tot 10 procent zou kunnen oplopen. Ter vergelijking, de EU-begrotingsnorm staat normaal op 3 procent. Hier zal dus terdege rekening mee gehouden moeten worden.

Ook inzake staatssteun heerst er momenteel een uitzonderlijke toestand. De Duitse economie, bijvoorbeeld, steunt daar momenteel heel erg op. Niet minder dan 51 procent van de nieuwe staatssteun die buiten de klassieke regelgeving is toegekend, gaat naar Duitse bedrijven. Dat gegeven moet men dan ook indachtig zijn bij het maken van toekomstanalyses. De Duitse economie was al sterk, maar zal door die steun allicht nog relatief versterkt uit de crisis komen. Dat is deels goed nieuws omdat wij in belangrijke mate mee afhangen van die Duitse economie. Maar tegelijk impliceert dit ook dat er in de toekomst opnieuw spanningen kunnen ontstaan tussen dat bijzonder sterke Duitsland en landen die het, ondanks de hulp die ze komende tijd allicht mogen verwachten, toch bijzonder moeilijk zullen blijven hebben.

Met name landen die in hoge mate afhankelijk zijn van het toerisme, zullen het sowieso moeilijk blijven hebben. Griekenland, Cyprus, Malta, Italië, Spanje, Portugal en deels ook Frankrijk krijgen op dit gebied rake klappen te verduren. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat net deze landen momenteel heel erg ageren om tot een versoepeling van de regels te komen, kwestie van het toeristische hoogseizoen vanaf juni opnieuw min of meer op de rails te krijgen. Maar de daarvoor nodige begeleidende maatregelen zullen niet min zijn, en de te verwachten inkomsten zullen naar verhouding ook flink lager liggen dan de voorgaande jaren. Toerisme is dan ook een van de hete aardappelen in de lopende besprekingen over de diverse hulpmechanismen. In het verlengde hiervan hapt overigens ook de luchtvaartsector momenteel naar adem. De spreker heeft het dan niet alleen over Brussels Airlines, maar ook over de moedermaatschappij Lufthansa, die een noodlijn van 9 miljard euro gekregen heeft. Een paar dagen eerder had ook Air France al 7 miljard euro gekregen.

Het is dus uitkijken naar het MFK dat er zit aan te komen en naar de manier waarop de interne markt opnieuw opgestart wordt. Dat laatste is voor Vlaanderen, als meest open economie van de Europese Unie, van levensbelang, zeker in het licht van de onzekere afloop van de brexitonderhandelingen. Bij een slechte afloop zal Vlaanderen daar immers zware negatieve gevolgen van ondervinden. Axel Buyse wijst er in dat verband verder nog op dat op 25 mei 2020 een éminence grise van de Europese politiek, de voormalige Italiaanse Eurocommissaris Mario Monti, heeft gewezen op het feit dat de Europese Commissie eigenlijk niet echt goed gewapend is om de naleving van de regels van de interne markt heel snel af te dwingen. Dat fenomeen is ook al besproken op het intra-Belgische overleg, waar men ook geconstateerd heeft dat de Commissie een grotere krachtdadigheid aan de dag zou moeten kunnen leggen. Een analyse die dus ook Mario Monti gemaakt heeft.

4. Overige ontwikkelingen in kort bestek

4.1. Brexit

De spreker constateert dat we volop in de exitfase zitten, die in hoge mate weer tot de bevoegdheid van de lidstaten behoort. In het licht daarvan wil hij kort nog op een aantal andere ontwikkelingen wijzen die ondertussen gewoon verdergaan. Hij vermeldde in dat verband de brexit al. De onderhandelingen daarover verlopen momenteel niet bepaald vlot. Dat heeft volgens de Europese onderhandelaars hoofdzakelijk te maken met het feit dat de Britten niet goed lijken te willen meewerken.

Een verklaring voor dit Britse talmen zou gezocht moeten worden in de bij de Britten levende verwachting dat de EU-lidstaten in de laatste fase nog uiteen gespeeld zouden kunnen worden. Het beslissende stadium nadert ondertussen. In de eerste week van juni 2020 vindt de laatste formele onderhandelingsronde plaats. Er zal dan een stand van zaken worden opgesteld waaruit men zou moeten kunnen opmaken of men op een no-dealscenario afstevent, dan wel of er nog ruimte is om tot een evenwichtig akkoord te komen, wat voor Vlaanderen de beste optie is.

4.2. Green Deal

Ook de Green Deal verschijnt stilaan opnieuw op het toneel. Een tijdlang was deze herleid tot een soort mantra, waarbij de Europese Commissie bleef benadrukken dat het herstel na de coronaperiode grotendeels gebaseerd zou zijn op die Green Deal en dus op verduurzaming en digitalisering. Geleidelijk aan komt de Commissie nu voor de dag met maatregelen die tijdelijk 'on hold' waren gezet.

Het Van-boer-tot-bordprogramma (Farm to Fork) is hiervan een voorbeeld. Dit omvat een hele reeks maatregelen om de landbouw groener en duurzamer te maken. Daarnaast werd ook een biodiversiteitsprogramma voorgesteld. Over die programma's dient nu verder discussie gevoerd te worden. Met name het vraagstuk van de kostenefficiëntie waarmee een en ander kan worden doorgevoerd is hierbij aan de orde. De noodzaak van de transitie is dus niet ter discussie, maar een en ander mag geen afbreuk doen aan onze internationale concurrentiepositie. Europese verduurzamingsmaatregelen mogen er niet toe leiden dat andere handelsblokken die hier niet in meegaan, economisch gewin kunnen boeken ten nadele van Europa. De Europese Commissie blijkt zich hier terdege van bewust te zijn en zal hier dus allicht ook rekening mee houden.

4.3. Buitenlands beleid

Ook het buitenlands beleid mag hier niet onvermeld blijven. Dit thema werd op de afgelopen Europese Raden weliswaar wat in de schaduw gesteld door de aandacht voor de coronaproblematiek, maar vele problemen bleven zich onverminderd voordoen.

Het was geen toeval dat de migratieproblematiek weer de kop op stak toen de coronacrisis volop woedde in Europa. Zo was er de bizarre episode waarbij zo'n tienduizend mensen plots opdoken aan de Turkse landgrens met Europa. Dit was een zoveelste opstoot van het geostrategische vraagstuk over de wijze waarop Turkije zich gedraagt. De verhoudingen tussen Europa en het Turkije van president Erdogan zijn trouwens niet enkel op het vlak van migratie behoorlijk gespannen. Ook de Turkse inmenging in Libië en de gasboringen die het uitvoert in de exclusieve economische zone van Cyprus (weliswaar aan Turks-Cypriotische kant, maar dat is volkenrechtelijk irrelevant) zijn evenzovele uitdrukkingen hiervan.

Hetzelfde geldt voor de relaties met Afrika. Als de coronacrisis ook daar zwaar mocht toeslaan, dan heeft dat geostrategische gevolgen.

Ook Rusland en China hebben zich niet onbetuigd gelaten op het internationale toneel. Beide hebben massa's desinformatie verspreid over de coronacrisis. Dit maakt het niet bepaald makkelijk om met die landen tot een – noodzakelijke – *modus vivendi* te komen. Axel Buyse verwijst in dit verband ook nog naar zeer recente berichten in de pers over Chinese spionageactiviteiten ten aanzien van de Europese instellingen vanuit het gebouw van de Maltese ambassade in Brussel.

4.4. Conferentie over de toekomst van de Europese Unie

Afsluitend stelt de spreker dat het idee om een conferentie over de toekomst van Europa te houden allicht vroeg of laat weer zal opduiken. Spanje heeft in dit verband een paar dagen geleden al een interessant document verspreid. Hierin wordt voorgesteld om deze denkoefening over de efficiëntie van de Europese instellingen te koppelen aan het idee dat Europa zijn internationale rol verder moet opnemen. Dit is met name noodzakelijk omdat de coronacrisis ervoor gezorgd heeft dat allerlei eerder op het internationaal domein bestaande spanningen zijn verergerd. Voor de hand liggende issues daarbij zijn de assertieve opstelling van China, het optreden van Turkije, de kwetsbaarheid van de hele regio van het Midden-Oosten, de situatie in Israël, de voortschrijdende terugtrekking van de Verenigde Staten uit het internationaal bestel (cf. het opblazen van het Open Skiesverdrag door president Trump), het meer en meer ontkoppelen van de Chinese en de Amerikaanse economie met alle gevolgen van dien voor Europa, en het wereldhandelsbestel, de toestand in Afrika, het migratievraagstuk enzovoort. Al deze problemen zullen allicht weldra weer opduiken in verhevigde vorm. Na het onder controle brengen van de coronacrisis zal Europa hier weer ten volle aandacht aan moeten besteden. Europa zou volgens Axel Buyse kunnen proberen een verschil te maken binnen dit 'gefragiliseerde' internationale bestel.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Interventie van Joris Nachtergaele

Joris Nachtergaele wil in zijn interventie focussen op de landbouwproblematiek. Hij heeft uit de uiteenzetting van de algemeen afgevaardigde onthouden dat voor de landbouw de Europese Unie dwingend naar een meer groene en duurzame productie wil komen. Een kwart van de landbouw zou biologisch moeten worden, het pesticidegebruik dient gehalveerd te worden en het gebruik van meststoffen zou met een vijfde moeten verminderen. Dat is een goed, maar ook zeer ambitieus plan. Binnen die Europese strategie ligt er ook potentieel om de landbouwsector te ondersteunen bij het aangaan van die nieuwe uitdagingen.

De spreker is daarbij van mening dat de verduurzaming van de landbouwbedrijven maar mogelijk zal zijn als ze ook rendabel kunnen blijven. Door de coronacrisis is er een situatie van overschotten, waardoor de prijzen sterk onder druk staan. Zowel de Vlaamse als de Waalse minister van Landbouw pleit dan ook voor meer Europese middelen. Uit het veld zelf komen er meer diffuse signalen. In eerste instantie was er daar – vooral vanuit de melksector – een vraag naar het openstellen van de private opslag. Een maatregel die er op Europees niveau ook daadwerkelijk gekomen is. Dit leidde echter al snel tot de vrees voor het ontstaan van grote overschotten, zoals eertijds de melkplas, en een daaruit resulterende neerwaartse druk op de prijzen, die mogelijk ook lang zou kunnen aanhouden.

Van Axel Buyse had het lid dan ook graag vernomen welke invulling de Algemene Afvaardiging aan deze problematiek geeft in haar Europese contacten en hoe ze in dezen de situatie aan de Europese onderhandelingstafel inschat. Zullen er in het licht van de bestaande urgentie meer middelen worden vrijgemaakt voor de landbouwsector?

1.2. Interventie van Emmily Talpe

De kernproblematiek even terzijde gelaten, is *Emmily Talpe* nieuwsgierig naar de manier waarop men momenteel bij de Europese Unie omspringt met, het weliswaar beperkte aantal, fysieke vergaderingen dat nog plaatsvindt. Beschikt men daar over afdoende persoonlijke beschermingsmiddelen en respecteert men minimum-afstanden en handhygiëne?

Het lid heeft ook met interesse kennisgenomen van de uitleg van Axel Buyse over de grote lijnen van het Europese herstelplan dat er aankomt. Ze zal met aandacht volgen wat er morgen, en allicht ook nog de komende weken, uit de bus komt op Europees niveau. Hoewel een en ander momenteel zeker niet evident is, constateert ze dat er wel degelijk een momentum is. Allicht zal het geen eenvoudige zaak zijn om tot eensgezindheid te komen. Ze drukt de hoop uit dat de Europese Unie voldoende daadkrachtig zal zijn en dat men iedereen op één lijn zal krijgen. Het is zaak om nu niet te dralen. Er moeten duidelijke keuzes gemaakt worden die zowel de lidstaten weerbaarder maken als de EU an sich versterken.

Qua toeristisch herstelbeleid heeft het lid uit het antwoord van de minister-president op een vraag om uitleg over de eventualiteit van een Benelux-reisbubbel onthouden dat dit geen Vlaamse bevoegdheid is. Desalniettemin komt het haar voor dat de Algemene Afvaardiging dermate goed is ingebed binnen de Europese structuren, dat ze wel degelijk in staat is om deze piste informeel te lanceren en af te toetsen. Op die manier kan ook vanuit Vlaanderen worden aangegeven waar de noden liggen.

Meer algemeen pleit Emmily Talpe ervoor om dringend werk te maken van een gedegen toeristisch relancebeleid. Ze zou het vreselijk vinden mocht deze 'hete aardappel' worden doorgeschoven. Iedereen moet dit de hoogste prioriteit geven: lokaal, provinciaal, Vlaams, federaal en Europees. De sector snakt naar adem. Ze mag niet afgescheept worden met een doekje voor het bloeden. Een financiële injectie gekoppeld aan een structurele oplossing is noodzakelijk.

Met betrekking tot de brexit drukt het lid de hoop uit dat men hieruit minstens toch lering zal trekken en dat dit mogelijk de start kan zijn van een aantal hervormingen die de Europese Unie sterker moeten maken. Door er lessen uit te trekken, kan men negatieve zaken alsnog een positieve wending geven. Voor haar moet de EU een krachtig en ambitieus orgaan zijn dat de verschillen tussen zijn samenstellende delen overstijgt. De EU moet een bruggenbouwer zijn tussen haar componenten, tussen Noord en Zuid, tussen arm en rijk. Crisissen kunnen mensen en staten ook dichter bij elkaar brengen.

1.3. Interventie van Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout apprecieert het brede panorama dat hier geschetst werd. Deze commissie is het ook aan zichzelf verplicht om zich hier grondig over te informeren en om hierover frequent van gedachten te wisselen. Zijn fractie is de mening toegedaan dat de uitdagingen voor de Europese samenwerking momenteel zeer groot zijn.

Dat geldt echter ook voor de kansen die Europa heeft. De coronacrisis heeft gezorgd voor een versnellingsmoment, maar de uitdagingen waar Europa (en ook

Vlaanderen en België) voor staan, beginnen nog maar pas. Op die uitdagingen kan enkel gezamenlijk een adequaat antwoord gegeven worden. Dat zal, gezien de grote verschillen die er bestaan, geen gemakkelijke zaak zijn. Een Europese oplossing is echter de enige optie. De komende maanden zullen we, naast de bestaande gezondheids crisis en economische crisis, internationaal ook geconfronteerd worden met een periode van grote geopolitieke instabiliteit. Om in deze constellatie een geloofwaardige positie te kunnen innemen, is een sterk Europees samenwerkingskader noodzakelijk. De fractie van de spreker vindt het belangrijk dat Vlaanderen hier mee zijn stempel zou proberen op te drukken en mee de leiding zou proberen te nemen.

In dat verband wijst de spreker erop dat zijn fractie zich de afgelopen maanden toch wel wat vragen heeft gesteld over de Vlaamse positionering in een aantal Europese debatten en dan met name over de intra-Belgische aanpak van een en ander. Zonder daar al te diep op te willen ingaan, verwijst hij naar de eerste fase van steunmaatregelen die werden afgekondigd alsook naar de klimaatstrategie van Europa. Daarbij heeft Vlaanderen zich afwijzend opgesteld, waardoor er tegelijk ook een soort onthouding op Belgisch niveau werd afgedwongen. Dit komt erop neer dat we onszelf buiten spel zetten. Dat is op zich al geen interessante strategie en het kwam naar de buitenwereld ook tamelijk chaotisch over. Hij had dan ook graag wat meer inzicht gekregen in de manier waarop die dynamieken lopen. Een en ander moet minstens op een meer ordentelijke manier worden aangepakt en naar de Europese partners toe worden gecommuniceerd. Nu leek men soms achter de feiten aan te lopen en was een en ander blijkbaar niet degelijk doorgesproken met de andere Belgische partners. Zal men hier lessen uit trekken? Kwestie van herhaling hiervan in toekomstige debatten te vermijden en hetzij tot een coherente Belgische opstelling te komen, dan wel hierover minstens ordentelijk naar buiten te treden. Er is een dynamiek nodig die een meer strakke aanpak nastreeft. De spreker wil hierbij overigens zeker geen steen werpen naar de algemeen afgevaardigde. Hij gaat ervan uit dat het probleem zich veeleer op politiek niveau voordoet.

Verder spreekt het lid ook zijn bezorgdheid uit met betrekking tot de brexit. Het valt hem overigens ook op dat Groot-Brittannië zelfs in de huidige coronacrisis geen enkele poging lijkt te willen ondernemen om een en ander gezamenlijk met zijn Europese partners aan te pakken. Ook nu lijkt men er daar van overtuigd te zijn dat men het wel op zijn eentje kan redden. Een dergelijke attitude is ongetwijfeld mee debet aan de blokkering die de brexitonderhandelingen karakteriseert. De situatie is alleszins zorgelijk. Hoe ziet Axel Buyse de dynamiek in de komende maanden en welke rol kunnen en willen we daar eventueel in spelen? Bij een negatieve afloop van de onderhandelingen kan Vlaanderen op heel wat domeinen een negatieve impact verwachten. Zijn er mogelijk nog hefboomen om op te treden?

Afsluitend drukt Jeremie Vaneeckhout de hoop uit dat er de komende dagen en weken verder meegebouwd zal worden aan een goed Europees samenwerkingskader, met oog voor regionale, en dus ook Vlaamse, klemtonen. Hierbij dient Vlaanderen zich op te stellen als een voortrekker die de urgentie beseft van Europese samenwerking in een tijd van grote internationale instabiliteit.

1.4. Interventie van Karin Brouwers

Karin Brouwers stelt vast dat er de afgelopen tijd flink wat Europese Raden hebben plaatsgevonden. Als gemeenschapssenator is zij lid van het Federaal Adviescomité voor Europese Aangelegenheden, wat haar in de gelegenheid heeft gesteld om premier Wilmès te ondervragen over een en ander. Het is daarbij frappant om te zien welke invloed de coronacrisis heeft gehad op het Europese niveau. Terwijl men het in februari bijvoorbeeld nog had over de Green Deal of het aandeel van de landbouw in de Europese begroting, is de situatie in maart en april totaal omgeslagen. Op dat moment waren dat nog maar randbekkernissen.

Specifiek voor de landbouw, en dan met name de mate waarin Europa het voor het zeggen heeft in die sector, meent het lid dat we hier wel degelijk deels voorbereid waren op calamiteuze toestanden. Het Europese landbouwbeleid heeft immers altijd al veel oog gehad voor de voedselbevoorrading. Vandaar ook dat er zich tijdens de coronacrisis op dit domein geen problemen hebben voorgedaan. Het is dus wel degelijk belangrijk om de landbouw vanuit een duurzame optiek te blijven ondersteunen vanuit Europa.

De landbouw nog even daargelaten, heeft er zich tijdens de coronacrisis wel degelijk een shift voorgedaan in de onderwerpen die op de Europese agenda kwamen. In eerste instantie leek het erop alsof Europa ook beslist had om 'in zijn kot te blijven'. Medio april stelden Charles Michel en Ursula von der Leyen gezamenlijk een soort Europees stappenplan voor met het oog op de opheffing van de inperkingsmaatregelen die genomen waren in het kader van de strijd tegen het coronavirus. Hierin waren diverse afbouwcriteria en basisbeginselen opgenomen. Dit Europese plan was op papier wel mooi, maar in de realiteit blijkt de exit heel anders te worden aangepakt, aangezien elk land er een eigen exitstrategie op nahoudt. Het komt Karin Brouwers voor dat het moeten werken met 27 verschillende exitstrategieën niet bepaald het summum van efficiëntie vormt. Ware het niet beter om de exit te laten begeleiden door de Europese Unie? En waarom is die Europese exithandleiding niet gevolgd door de lidstaten? Was ze mogelijk niet concreet genoeg?

Het Afrikaanse continent is een tweede groot aandachtspunt waarop Karin Brouwers wil ingaan. Afrika is voor Europa van groot strategisch belang. Ondertussen duiken er meer en meer berichten op waaruit blijkt dat Afrika economisch zeer zwaar weer doormaakt ten gevolge van de coronacrisis. Een aangepaste respons van de EU lijkt dan ook noodzakelijk. Allicht is een tijdelijke schuldopschorting of zelfs schuld-kwijtschelding voor de armste landen – die doorgaans ook de hoogste schuldgraad hebben – nu aan de orde. Van Axel Buyse had ze graag vernomen of deze denkpiste mogelijk al opgeld maakt in sommige Europese kringen en hoe de Europese Unie daar in globo tegenover staat.

Het lid zal zich voorlopig beperken tot deze punten. De voorstellen die de Europese Commissie morgen zal lanceren, zullen een nieuw scharniermoment vormen. Op een later moment zal deze commissie daar allicht nader op ingaan. De uitdagingen zijn groot. Het is dan ook te hopen dat er een ambitieus, maar toch ook realistisch, relanceplan komt. Alleen op die manier kan Europa er opnieuw bovenop komen.

1.5. Interventie van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht dankt Axel Buyse voor het ruime overzicht van de Europese actualiteit dat hij hier in zeer begrijpelijke taal heeft gegeven. Aan dat laatste ontbreekt het immers nogal eens wanneer het over Europa gaat. Daar zal men meer oog voor moeten hebben als men Europa echt tot bij de burger wil brengen.

De algemeen afgevaardigde heeft in zijn uiteenzetting allicht ook alle domeinen bestreken waarover er momenteel iets zinnigs gezegd kan worden. Het lid denkt dan ook niet dat het erg nuttig is om hier nog aanvullende vragen te stellen over kwesties als de heropening van het toerisme, de landbouwproblematiek of de groeiende waarschijnlijkheid van een no-dealscenario bij de brexitonderhandelingen. Ze hoopt wel dat deze commissie op regelmatige basis gebriefd zal worden over de Europese ontwikkelingen en vertrouwt er verder op dat ze tussentijds de nodige vragen om uitleg kan stellen.

1.6. Interventie van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe spreekt eveneens zijn waardering uit voor de omstandige briefing die 'ambassadeur' Buyse heeft gegeven. Het is ook een goede zaak dat hij als Vlaams diplomaat mee heeft mogen aanschuiven aan de onderhandelingstafel. Dat is immers niet altijd een evidentie. Hopelijk wordt deze beleidslijn ook in de toekomst verder aangehouden. Zelfs los van de coronacrisis komen er immers nog heel wat dossiers op ons af die Vlaanderen zwaar aanbelangen.

Men kan niet om de vaststelling heen dat Europa heeft nagelaten om snel en kortdaat op te treden. De Europese Raad heeft er tamelijk lang over gedaan om tot een akkoord te komen over een eerste pakket maatregelen. In eerste instantie werd de zaak zelfs doorgeschoven naar de ministers van Financiën die weliswaar een aantal maatregelen namen, maar op hun beurt de kwestie van de modaliteiten voor het herstellfonds opnieuw terugschoven naar de Europese Raad. En die verwees de kwestie dan weer naar de Europese Commissie. Een en ander was met andere woorden geen toonbeeld van efficiënte crisisaanpak.

Voor het Europese herstellfonds komt de Europese Commissie op 27 mei met een eerste ruime aanzet, die vermoedelijk eind juni tot beslissingen zal leiden. Het is daarbij van groot belang dat men tot een verstandige solidariteit komt. Men moet solidair zijn met de zwaar getroffen lidstaten en regio's. Vlaanderen behoort ook tot die groep, aangezien het zowel op het vlak van volksgezondheid als wat zijn economie betreft, de negatieve gevolgen van de coronacrisis ten volle gevoeld heeft.

Daarvoor al was er de dreiging van de brexit. Ook hierdoor kan onze economie averij oplopen. Als kleine exportnatie dreigen met name onze havens en onze exportbedrijven klappen te krijgen bij een no-dealscenario. In dat verband had het lid dan ook graag vernomen of er, in het kader van de onderhandelingen over het MFK en in het licht van het op te richten herstellfonds, mogelijkheden zouden kunnen zijn om ook de gevolgen van een no-dealbrexit mee in te calculeren voor landen die sowieso getroffen zijn door de coronacrisis. De tijd dringt. Uiterlijk op 1 juli moet er een beslissing zijn over het al dan niet verlengen van de onderhandelingen. Komt die verlenging er niet, dan voltrekt zich op het einde van het jaar de no-dealbrexit, met alle consequenties van dien.

In de toelichting werd ook gewezen op de verschillen die er binnen Europa bestaan tussen de zuidelijke en de – meer zuinige – noordelijke landen. Doordat die laatste hun begroting op orde hebben, hebben ze ook een buffer voor dit soort van crises. De zuidelijke landen hebben hun begroting doorgaans niet op orde en hebben daardoor ook geen reserves waaruit ze kunnen putten. Het lid verwijst in dit verband naar de eurocrisis die zo'n tien jaar geleden uitbrak toen bleek dat de Griekse begroting er bijzonder slecht aan toe was. Vlak daarna kwamen ook Spanje, Portugal en Italië in zwaar weer terecht. In dat licht was het dan ook niet onredelijk om bij die landen aan te dringen op het saneren van hun begroting, kwestie van de nodige reserves te hebben voor crisismomenten. Nu we in Europa de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog meemaken, is deze kwestie natuurlijk volop aan de orde. Het ligt dan voor de hand dat de meer armlastige landen op bedeltocht gaan om toch maar subsidies te krijgen, zonder dat daar al te veel voorwaarden aan gekoppeld zijn. Dat is de essentie van de huidige discussie tussen de noordelijke en de zuidelijke landen. Het zal de spreker benieuwen hoe de Europese Commissie op deze tweespalt zal inspelen in haar relanceplan.

Inzake de Green Deal meent de spreker dat er nood is aan meer duidelijkheid over de positie, de reikwijdte en de financiering van een en ander binnen het herstellfonds. Is er mogelijk een verschuiving geweest in de Belgische onderhandelingspositie rond het MFK en de visie op de Green Deal? Hoe ziet ons land de verhouding

van een en ander tot de groene transitie? Verder had Karl Vanlouwe ook graag wat meer uitleg gekregen over het MFK-voorstel dat in uitwerking is. Kan Axel Buyse toelichting geven bij de onderhandelingen die momenteel lopen met de Europese Commissie en werd er ook input gevraagd van de deelstaten? Vlaanderen en Wallonië zitten in dit dossier immers niet altijd op dezelfde golflengte.

Verder brengt hij de geplande conferentie over de toekomst van Europa te berde. Die moest begin deze maand van start gaan, met betrokkenheid van heel wat stakeholders vanuit heel Europa. Logischerwijze is ze door de omstandigheden 'on hold' gezet. Heeft de algemeen afgevaardigde zicht op een eventuele nieuwe planning in dezen? Circuleren er al nieuwe deadlines?

Hij constateert dat de grenzen tussen de lidstaten momenteel in wezen dicht zitten. Een van de Europese basisvrijheden, met name het vrije verkeer van personen, is hierdoor sterk beperkt. Kan er in het licht hiervan, gedacht worden aan de totstandbrenging van een soort Benelux-bubbel, zoals ook de Baltische staten onderling tot stand gebracht hebben? Is deze piste een optie om het vrije verkeer van personen geleidelijk aan opnieuw te herstellen? Een en ander natuurlijk ook met oog voor de noodzakelijke veiligheidsvoorschriften. De vele fysieke grensversperingen aan onze grenzen met Frankrijk en Nederland zijn immers bepaald hallucinant. Allicht is het herstel van het vrij verkeer van personen ook al voorwerp van discussies op Europees niveau?

1.7. Interventie van Cathy Coudyser

Cathy Coudyser wil nog een drietal punctuele vragen stellen. Omdat er geen schot kwam in de onderhandelingen over het MFK werd in december 2019 beslist verschillende individuele sectorale programma's tijdelijk te bevriezen. Voor de landbouw, bijvoorbeeld, werd een soort overgangsverordening aangenomen die toeliet om het bestaande landbouwbeleid voort te zetten. Zijn er ondertussen ook voor andere sectorale programma's soortgelijke overgangsverordeningen in de maak, of mogelijk zelfs al goedgekeurd? Ze denkt onder andere aan het Europees steunbeleid voor de culturele en de creatieve sectoren via Creative Europe of aan het Europese visserijbeleid via het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij. En in welke mate kan er in die overgangsverordeningen al dan niet (beperkt) worden afgeweken van de beleidsprioriteiten van de afgelopen periode, mét daarbij horende subsidiebudgetten?

De spreekster benadrukt vervolgens dat de brexitonderhandelingen specifiek voor de visserijsector extreem belangrijk zijn. Ze heeft begrepen dat de onderhandelingen erg moeizaam verlopen, waardoor een no-dealscenario waarschijnlijker wordt. Van Axel Buyse had ze dan ook graag vernomen of men misschien al aan een plan B begint te denken. Dit voor de brexit in zijn algemeenheid, maar heel specifiek ook voor de vangstmogelijkheden voor de visserij in 2021. Voor de visserij dringt de tijd. Tegen 30 juni moet de sector weten waar hij aan toe is.

Afsluitend stelt ze vast dat het voorzitterschap van de Europese Unie in 2024 opnieuw aan België zal toekomen. De eerste voorbereidingen van dat voorzitterschap leken er tot voor kort al aan te zitten komen. Ook hier heeft de coronacrisis allicht roet in het eten gegooid. Gezien het belang van dit voorzitterschap voor Vlaanderen en België zal het dan ook zaak zijn dit opnieuw op te pikken. Wanneer en hoe zullen de voorbereidingen hiervoor opnieuw opstarten en op welke manier kunnen we er alsnog het beste van maken?

2. Antwoorden van Axel Buyse

2.1. Vergroening van de Europese landbouw

Inzake de mogelijk wat problematische interrelatie tussen de Europese vergroeningsstrategie en de Europese landbouw, stelt *Axel Buyse* dat de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid op de Algemene Afvaardiging wel degelijk met argusogen wordt gevolgd. Een door het Departement Landbouw afgevaardigde attaché volgt het hele Europese landbouwgebeuren nauwgezet op. Aangezien landbouw tot de Vlaamse bevoegdheden behoort, is het logisch dat we dit ook op Europees vlak opvolgen. Verder wordt er hierover binnen de Belgische Permanente Vertegenwoordiging ook vrij stevig gecoördineerd met de Waalse collega (Brussel speelt in dezen geen rol).

In de discussie over de Green Deal en de landbouw dient momenteel ook rekening te worden gehouden met de context van de coronacrisis. Hierdoor rijzen er voor de landbouw immers al op korte termijn grote problemen. De voorraden stapelen zich op en de prijzen nemen een duik. Op iets langere termijn kan diezelfde crisis echter ook nieuwe kansen met zich brengen voor onze landbouw.

Op Europees niveau heeft men ondertussen namelijk geleerd dat men ook op dit domein 'strategische soevereiniteit' moet nastreven. Met die term wordt bedoeld dat Europa ervoor moet zorgen dat het niet al te afhankelijk is van al dan niet verre buitenlandse landen voor een aantal strategische grondstoffen en goederen. Tijdens de voorbije crisismaanden moest men vaststellen dat een aantal zaken niet meer onmiddellijk voorhanden waren, omdat de productie plaatsvond in verre landen, die zelf op een bepaald moment hun nationale voorkeur lieten primeren. Zo heeft men tot zijn scha en schande moeten ervaren dat iets zo eenvoudig als paracetamol in India wordt geproduceerd. Het ontbreken van enige productie in de Europese Unie maakt ons erg kwetsbaar op het moment dat India zou beslissen om niet meer te exporteren. Dat is een van de meest sprekende voorbeelden, maar diezelfde problematiek doet zich ook voor op andere domeinen. Zo zal er in de toekomst heel goed uitgekeken moeten worden voor de productie van de op stapel staande vaccins.

Europa is daardoor tot het inzicht gekomen dat voor een aantal producten toch een eigen productiecapaciteit nodig is. Dat betekent niet dat het volledig autarkisch wil worden of dat men zich gaat opsluiten binnen Europa. Het multilateralisme en de internationale handel en de economische verstrengeling die daarbij horen, blijven noodzakelijk. De ene Europese lidstaat lijkt qua zelfvoorziening momenteel overigens al verder te willen gaan dan de andere. Frankrijk, bijvoorbeeld, vertoont sterk autarkische neigingen. Wat allicht mee te verklaren is vanuit zijn geschiedenis, waar het eerder soortgelijke periodes heeft gekend. De meeste andere lidstaten stellen zich voorzichtiger op. Die willen het kind niet met het badwater weggooien. Vrijhandel heeft immers ook wel degelijk voordelen. Allicht zal ook de landbouw dus mee de vruchten kunnen plukken van dit nieuw gegroeide inzicht.

Axel Buyse wijst er in dat verband op dat een dergelijk strategisch inzicht sowieso ook één van de redenen was waarom er tijdens de beginjaren van de Europese samenwerking überhaupt een gemeenschappelijk landbouwbeleid werd uitgestippeld. Dat besef was geleidelijk aan wat weggedeedsterd, maar maakt nu een comeback. De spreker preciseert in dat verband nog dat hij de commissieleden hier louter deelgenoot maakt van nieuwe denkrichtingen die hij gedetecteerd heeft op Europees niveau. De Vlaamse Regering heeft in dezen nog geen officieel standpunt ingenomen.

De komende weken zal duidelijk worden hoe de Europese Van-boer-tot-bordstrategie naar Vlaanderen getransponeerd wordt, om dan eventueel het Vlaamse

standpunt ten aanzien van die strategie wat bij te schaven. Niet alles wat daarin staat, is onmiddellijk toepasbaar. Het kan niet de bedoeling zijn de landbouwers 'de keel dicht te knijpen'. Integendeel, men moet ze blijven begeleiden op het pad van de geleidelijkheid, dat uiteindelijk ook voor hen het rechte pad zou moeten zijn, met belangrijke vergroeningsmaatregelen als onderdeel daarin.

2.2. Europese overlegvergaderingen in tijden van corona

De vergaderingen op Europees niveau verlopen nu vrijwel allemaal via videoconferentie. Doordat men in het begin wat moest improviseren verliep een en ander vaak ook wat stuntelig. Ook werden er niet al te veel vragen gesteld over de veiligheids- en privacyaspecten van de vergaderingen. Men heeft die fouten echter behoorlijk snel onderkend, waarna er een versnelling hoger werd geschakeld. Op dit ogenblik kan men behoorlijk performant werken.

Een en ander levert overigens ook wel wat praktische problemen op in de binnen-Belgische context. Aangezien de internetbandbreedte beperkt is, en de Europese Unie nog altijd redeneert vanuit de idee dat de 27 lidstaten de samenstellende bestanddelen bij uitstek zijn, werd er beslist dat er (voor de meeste vergaderingen) per lidstaat maar één contactpunt kan zijn. In België, met zijn federaal opgebouwde model, is dat niet zo evident. De Vlaamse attachés moeten voor veel aangelegenheden – bijvoorbeeld in de raadswerkgroepen – samenzitten met andere deelstatelijke en federale collega's en hebben soms ook de leiding van dergelijke vergaderingen. Het afstemmen van die twee basisgegevens heeft weliswaar enige inspanning gekost, maar is ondertussen geregeld. Dat iedereen op één adres samenzit in de Belliardstraat heeft de zaken mee bespoedigd. Hierdoor konden de Vlaamse lokalen en apparatuur niet enkel door de Vlaamse ambtenaren gebruikt worden, maar konden ze ook ter beschikking gesteld worden van de collega's van de andere deelstaten en van de collega's van de federale overheid. Axel Buyse wil daarbij heel in het bijzonder zijn lof uitspreken voor de eigen ICT-diensten die de Vlaamse overheid hebben kunnen behoeden voor heel wat problemen waarmee de federale en andere deelstatelijke collega's te maken hebben gekregen. De investeringen die de Vlaamse overheid gedaan heeft in een eigen performant ICT-systeem hebben goed gerendeerd. Axel Buyse is daarbij ook best wel trots dat hij in zijn eerste periode als algemeen afgevaardigde bij de Europese Unie mee aan die kar heeft helpen trekken. Een dergelijke investering lag toen immers niet echt voor de hand.

In globo klopt het aanvoelen dus wel degelijk dat de Europese Raad tijdens de coronacrisis een moeilijke start gekend heeft, en dat er gedurende enige tijd een markant gebrek aan efficiëntie was. Een coherent optreden werd daardoor bemoeilijkt. In het begin was het gewoon zeer moeilijk werken.

2.3. Herstelplan van de Europese Commissie

Het grote Europese herstelplan dat eraan komt, is geen evidentie. Duitsland heeft in dezen een belangrijke stap gezet. Dat dit zeker geen evidentie is, mag blijken uit de kritiek die het Duitse Grondwettelijke Hof heeft geformuleerd. Anderzijds blijkt deze kritiek toch niet gedeeld te worden door de meerderheid van het juridische apparaat en het juridische academische bestel in Duitsland. Men raakt hier overigens aan een fundamenteel probleem qua zeggenschap. De vraag wordt opgeworpen wie er in dezen voorrang heeft: het eigen Grondwettelijk Hof of het Europese Hof van Justitie. Dat is een kwestie die ook in de toekomst nog voor problemen kan zorgen.

Verder is het nog even uitkijken naar wat dat Europese herstelplan nu precies zal inhouden. De Algemene Afvaardiging speelt hierin alleszins een stevige rol. Een en ander betekent overigens niet dat alle problemen ondertussen van de baan zouden

zijn. Er blijft een probleem bestaan met het samenwerkingsakkoord (Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, met betrekking tot de vertegenwoordiging van het Koninkrijk België in de Ministerraad van de Europese Unie) dat het principe 'in foro interno, in foro externo' binnen de Permanente Vertegenwoordiging heeft bevroren op het jaar 1994. Dat levert nogal wat spanningen op, die men zo goed en zo kwaad mogelijk probeert te beheersen.

Los van deze principiële kwestie, kan de Algemene Afvaardiging – vanuit een pragmatische opstelling – echter wel degelijk een belangrijke rol spelen. Ze oogst dan ook met enige regelmaat lof van de federale collega's voor het stevige, gedegen werk van de Vlaamse attachés. Dat maakt dat de afvaardiging wel degelijk kan wegen. Het spreekt daarbij echter voor zich dat de Algemene Afvaardiging niet alles gedaan kan krijgen. Naast het ambtelijke niveau, speelt immers ook het politieke niveau nog een rol. Maar in globo kan Vlaanderen met zijn attachés dus wel degelijk zijn werk doen binnen de Permanente Vertegenwoordiging.

2.4. Relance van het Europese toerisme

Axel Buyse beaamt dat het toerisme in Europa een belangrijke economische sector is. Dat geldt ook voor Vlaanderen. Het spreekt dan ook voor zich dat er oplossingen moeten komen voor de problemen op dit vlak. De Algemene Afvaardiging zet zich hier dan ook sterk voor in via haar attachés, samen met de mensen van Toerisme Vlaanderen en de mensen van het Vlaamse Departement Buitenlandse Zaken. Doel is om zo snel mogelijk tot stevige, gedegen oplossingen te komen voor de toeristische sector.

In dat verband ligt het voornemen van sommige landen om 'voorkeuren' in te stellen voor bepaalde andere landen heel erg moeilijk. De spreker vermeldt in dit verband de piste waarbij Oostenrijk op een bepaald moment speelde met de gedachte om enkel Duitsers toe te laten tot zijn grondgebied. Dat is het soort van onzinnige pistes waar onmiddellijk stevig tegenin gegaan moet worden. De oplossingen die nagestreefd moeten worden, moeten tegelijk stevig, veilig en economisch zinvol zijn. De teloorgang van de toeristische sector in Europa in zijn geheel, en in Vlaanderen in het bijzonder, moet worden voorkomen.

2.5. Nood aan een gezamenlijke Europese exitstrategie

Het klopt dat de exit nu zowat land per land verloopt en dat elk land zowat zijn eigen exitstrategie heeft. Axel Buyse meent dat de oorzaak daarvoor te vinden is in het feit dat de hele exitstrategie in wezen een nationale aangelegenheid is. Dat viel ook duidelijk te merken toen Ursula von der Leyen en Charles Michel met een Europees plan naar voren kwamen. Het openbaar maken daarvan gebeurde pas met een aantal dagen vertraging, precies omdat ze door een aantal lidstaten op de vingers waren getikt. Die meenden immers dat de Europese instanties hun boekje te buiten gingen. Het nettoresultaat van een en ander is dat (puur juridisch) de Europese 'richtsnoeren' plots het veel lichtere predicaat 'aanwijzingen' kregen. Ook in de praktijk kon men overigens zien dat de lidstaten in dezen grotendeels hun eigen gang gingen. Ondertussen is daar toch enige kentering in gekomen. Het inzicht groeide bij de lidstaten immers dat ze ook voordeel hadden bij een meer gecoördineerde actie.

In verband met een eventuele Benelux-bubbel geeft de algemeen afgevaardigde mee dat er momenteel allerlei highlevelcontacten zijn tussen lidstaten, om toch minstens te proberen gezamenlijk uit deze onverkwikkelijke situatie van gesloten grenzen te komen. Er zijn uiteraard nauwe contacten met Nederland en Luxemburg, maar ook met Duitsland en Frankrijk. Met dat laatste land verloopt het overleg momenteel nog het meest moeizaam. Dat ligt deels aan de afstand,

deels aan de grandeur die dat land zichzelf toemeet, maar ook en vooral aan het feit dat Noord-Frankrijk proportioneel zwaar getroffen is door het coronavirus. Frankrijk werkt met een kleurenschema om de epidemiologische toestand van zijn regio's weer te geven. Hauts-de-France, waarvan Frans-Vlaanderen deel uitmaakt, kleurt momenteel nog dieprood.

Dat maakt het moeilijk om een van de grote principes die de Europese Commissie in deze 'ontperkingsperiode' heeft vooropgesteld (en dat door alle lidstaten wordt gedeeld) toe te passen. Het gaat dan met name om het principe dat de grenzen eerst moeten worden opengesteld rekening houdend met de vergelijkbaarheid van de toestand op gezondheidswak van de aangrenzende gebieden. De toestand van West-Vlaanderen en Zeeuws-Vlaanderen, bijvoorbeeld, is in dat verband erg vergelijkbaar wat het openstellen van die grenzen in het verschieft doet liggen. Hetzelfde geldt voor Luxemburg. En ook met Duitsland zijn er nauwe contacten. Bijna dagelijks is er een soort drielandenoverleg tussen Duitsland, Nederland en België dat nauwgezet wordt opgevolgd door de algemeen afgevaardigde in Berlijn. Men mag er dus hoop op hebben dat een en ander op die manier tamelijk snel zal kunnen worden opgelost en dat men in de praktijk op zijn minst die Benelux-bubbel tot stand zal kunnen brengen.

2.6. Verder afwikkeling van de brexit: handel en visserij

Axel Buyse deelt de bezorgdheid van de commissieleden over het verloop van de brexitonderhandelingen. Het onderhandelingsproces wordt van nabij opgevolgd door de Vlaamse ambtenarij. Het Vlaamse Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een aantal mensen die bijzonder beslagen zijn in deze materie. Ook de Vlaamse diplomatieke post in Londen volgt dit op de voet. Er zijn zeer goede contacten met de Britse diplomatie, maar ook met de Schotse, Noord-Ierse en Welshe instanties. Die in dezen toch een enigszins ander geluid plegen te laten horen.

Om alles zo goed mogelijk op te volgen, wordt er ook een beroep gedaan op de federale diplomatie. En vanzelfsprekend is de minister-president ook al met EU-hoofdonderhandelaar Michel Barnier zelf gaan praten. Die heeft zich overigens bereid verklaard om te gepasten tijde ook in dit Vlaams Parlement uitleg te komen geven. Hij gaat overigens ook andere gremia van de Vlaamse overheid bepaald niet uit de weg. Vlaanderen is met andere woorden wel degelijk goed aangehaakt, maar dat verandert niets aan de vereiste dat 'it takes two to tango'. Als de Britse kant halsstarrig niet mee wil, zien de zaken er voor Vlaanderen niet goed uit. Men zal moeten roeien met de riemen die men heeft. Dat wordt allemaal heel nauwkeurig in kaart gebracht door onze Vlaamse ambtenaren.

Uiteraard zullen voor veel van de hieruit resulterende problemen Europese oplossingen aangedragen moeten worden. Vlaanderen is weliswaar niet onmachtig, maar het kan dit probleem ook niet in zijn eentje aan, temeer daar het in extreme mate afhankelijk is van de export. Dat gegeven zal niet snel veranderen. Dat is al eeuwen zo en zal ook zo blijven. In historisch perspectief gezien, worstelen we overigens ook al eeuwen met onze relatie met de Britten. En daarmee gaat het nu weer even de verkeerde kant uit. Feit is alleszins dat in het Vlaamse regeerakkoord heel duidelijk en eenduidig vermeld staat dat de Europese Unie de belangrijkste hefboom blijft voor het Vlaamse buitenlandse beleid. Het is in die context dat men altijd probeert om de eigen Vlaamse belangen, in evenwicht met de idee van solidariteit, naar anderen toe gestalte te geven.

Visserij is daarbij nog een extra groot zorgenkind. De Britten doen daar heel moeilijk over. Het is dan ook totaal onduidelijk waar dat voor Vlaanderen zal landen. Een probleem daarbij is ook dat visserij in de totaliteit van de Europese belangen maar een onderdeel vormt. Vlaanderen probeert daar wat tegen in te gaan. En dan met name tegen een situatie waarin men, vertrekkende van het geheel (het

algemene toekomstige handelskader), al te snel geneigd zou zijn om de belangen van onze vissers (en overigens ook die van de vissers van de naburige landen), wat te laten verwateren. Daar proberen we tegenin te gaan. Op dit eigenste moment is er overigens een vergadering gaande waar de eigen visserij-attaché aan deelneemt. Het is een besloten ministerconferentie waar wordt nagegaan wat de stand van zaken is en hoe we de Britse posities nu heel concreet moeten vertalen naar onze eigen belangen.

2.7. Plan B bij een no-dealbrexit?

Een echt Plan B (ook voor de visserij) voor het geval de brexitonderhandelingen op niets uitdraaien, is er niet. Een dergelijk plan zou er mogelijk in kunnen bestaan om – als alles achter de rug is – toch even met de Britten apart te gaan praten. Maar vooralsnog is dat letterlijk vloeken in de kerk. Terzijde zou heel misschien ook overwogen kunnen worden om een oud verdrag uit de vijftiende-zeestiende eeuw boven te halen, dat op zijn minst aan de Zeebrugse vissers het voorrecht gaf te allen tijde in de Britse wateren hun netten te kunnen uitgooien. Maar voorlopig is het ook hier nog wat koffiedik kijken.

Momenteel geeft Vlaanderen de EU-onderhandelaar dus nog alle kansen op slagen. Dat wil zeggen om met de Britten een akkoord te bereiken dat in overeenstemming is met het EU-onderhandelingsmandaat. Dit mandaat geeft Michel Barnier een sterke onderhandelingshefboom, namelijk de link met het omvattende vrijhandelsakkoord tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk.

Men kan echter niet ontkennen dat de onderhandelingen momenteel niet optimaal verlopen. Aangezien de deadline van 1 juli voor een visserijakkoord nadert, is enige onderhandelingsdramatiek zeker niet ongewoon. Michel Barnier heeft zelf al aangegeven dat deze deadline in zijn ogen niet absoluut is. Desalniettemin zijn er wel degelijk al voorbereidende gesprekken geweest met de Europese Commissie en andere lidstaten over de situatie die zou kunnen ontstaan bij een no-deal. Dit vormt op zich echter zeker nog geen heus plan B.

2.8. Een brexitherstelfonds binnen het MFK?

Of er een brexitherstelfonds zal worden ingebed in het MFK, is een moeilijke vraag. Tot nog toe – dat wil zeggen tot voor de uitbraak van de coronacrisis – zijn pogingen om zo'n apart brexitherstelfonds tot stand te brengen altijd min of meer met een sisser afgelopen. Onder druk van Vlaanderen is België is daar weliswaar blijven op aandringen, maar de Europese Commissie had daar niet echt oren naar. Axel Buyse is er echter van overtuigd dat deze kwestie in de komende onderhandelingen over het MFK weer opgenomen zal worden. Zijns inziens is dit zeker geen verloren zaak. Vlaanderen zal daarop blijven hameren en België zal dienovereenkomstig de standpunten die het bij de opstart van de vorige onderhandelingen heeft ingenomen, blijven aanhouden.

België, daarin gesteund door Vlaanderen, staat in elk geval op het standpunt dat het deel van de douane-inkomsten dat wij mogen behouden als vergoeding omdat we de douanerechten op producten van buiten de Unie innen voor rekening van de Europese Unie, zouden moeten kunnen handhaven op 20 procent daarvan. Want dat is van groot belang voor het federale budget. Aan de andere kant zullen we voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid ook sterk opkomen voor een evenwichtig budget voor onze landbouwers. En verder ijveren we ook heel sterk voor een verdere modernisering van het Europese beleid via, onder meer, Horizon 2020 – ondersteunen van innovatie, ondersteunen van onze kmo's enzovoort. Die grote lijnen worden zeker aangehouden en brexit blijft daarbij een soort van hefboom om de Europese Commissie tot voldoende aandacht voor deze problematiek te bewegen.

2.9. Sectoriële programma's en overgangsverordeningen

Einde dit jaar verloopt het huidige MFK. In het licht daarvan werd de vraag gesteld of er eventueel overgangsverordeningen zouden komen om de diverse sectoriële programma's op de sporen te houden. Specifiek wat het cohesiebeleid via de structuurfondsen van de Europese Unie betreft, is er in de desbetreffende Raadswerkgroep Structurele Maatregelen momenteel nog geen concreet voorstel ingediend om overgangsmaatregelen in de stellen. In een communicatie van de Europese Commissie hierover geeft deze mee dat ze er blijft op aandringen dat de nieuwe programma's inzake het cohesiebeleid op 1 januari 2021 van start zouden kunnen gaan. Daarvoor is uiteraard eerst en vooral een goedkeuring van het algehele nieuwe MFK 2021-2027 nodig. Wellicht wordt het moeilijk om die datum voor het ingaan van de nieuwe programma's nog te halen. Maar formeel is er nu dus nog geen sprake van overgangsmaatregelen voor het reguliere cohesiebeleid (apart dus van REACT-EU). De sectorale verordeningen over de verschillende nieuwe en aangepaste programma's in het kader van de COVID-19-crisis en het nieuwe MFK werden inmiddels overigens al gepubliceerd.

2.10. Vlaamse positionering en intra-Belgische afstemming

Als ambtenaar komt het Axel Buyse natuurlijk niet toe om antwoorden te geven op vragen van politieke aard. Hij volgt in dezen het model van de 'civil servant', waarbij de ambtenaar politiek neutraal moet zijn in zijn publieke optreden en het primaat van de politiek moet volgen. De ambtenaar verdedigt dienovereenkomstig het standpunt van zijn regering, zonder daar een eigen inkleuring aan te geven. Dit betekent overigens niet dat er binnen de beslotenheid van het overleg met de Vlaamse Regering geen ruimte zou zijn om constructieve opmerkingen te maken. Binnen zekere perken verwacht de Vlaamse Regering dat overigens ook van haar ambtelijk apparaat.

In het verlengde daarvan spreekt het voor zich dat hij ook geen commentaar, laat staan een oordeel ten gronde, kan geven over de Vlaamse positionering met betrekking tot de Green Deal. Wel is het zo dat men kan vaststellen dat er binnen de Vlaamse Regering blijkbaar een proces aan de gang is waarbij het inzicht geleidelijk groeit dat die Green Deal op zichzelf, in heel veel aspecten, en zelfs in globo, goed en interessant is, en de concurrentiekracht van onze economie zou kunnen bevorderen ten aanzien van andere handelsblokken. Maar anderzijds noopt een en ander toch tot de nodige voorzichtigheid. Men wil die concurrentiekracht immers ook tijdens de transitieperiode in stand houden. De Europese ambtenaren die dit dossier behartigen, geven overigens grif toe dat ze nog niet voor alle problemen pasklare antwoorden hebben. Dit zal allicht een proces van langere duur zijn, dat ongetwijfeld ook met vallen en opstaan zal verlopen. Een en ander zal in de loop van de tijd moeten groeien.

Op de vraag hoe die dynamiek verloopt, dient de spreker er opnieuw op te wijzen dat het in essentie de politiek is die beslist welke houding de Vlaamse Regering finaal inneemt. Dat gebeurt finaal op zogenaamde DGE-vergaderingen. Dat zijn vergaderingen binnen een afdeling van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, met name het Directoraat-Generaal Europa, waar de Vlaamse kabinetten een even grote zeg hebben als alle andere partners. Het is uiteindelijk dat gremium en de beslissingen of de niet-beslissingen die daar genomen worden, die het Belgische standpunt determineren.

Dat DGE-overleg is een zeer arbeidsintensief gebeuren. Aan het begin van de coronacrisis waren er daar dan ook wat moeilijkheden. Het kostte moeite om zich te kunnen oriënteren en om te kunnen blijven werken. Dat is intussen grotendeels achter de rug en het systeem functioneert weer. De Algemene Afvaardiging volgt

dat op ambtelijk niveau op. Men neemt daar dus geen persoonlijke standpunten in. Dat is, zeer grofweg geschetst, de manier waarop er gewerkt wordt.

2.11. MFK en de input van de deelstaten

In het verlengde van wat eerder gezegd werd over de eventualiteit van een brexit-herstelfonds binnen het MFK komt de spreker dan tot de meer algemene kwestie van de input van de deelstaten bij de onderhandelingen over het MFK. Hij benadrukt in dat verband dat de structuren nu eenmaal zijn wat ze zijn. Maar naast het eerder vermelde DGE-gebeuren zijn er vanzelfsprekend ook nog erg veel informele contacten.

2.12. Mondiale geopolitieke instabiliteit

De spreker komt dan tot de periode van grote geopolitieke instabiliteit die zich aandient. Dat is één van de grote bezorgdheden die de spreker nog heeft overgehouden aan zijn journalistieke periode als specialist internationale zaken. Hoewel dit het soort kwestie is waar niet veel eer mee te behalen valt, meent hij toch dat Vlaanderen daar zeker oog voor moet hebben en elke mogelijkheid moet benutten die België en Europa bieden om dat op te volgen en, waar mogelijk, misschien ook een beetje op te wegen. Elke kans daartoe moet worden aangegrepen. Dat is een grote bezorgdheid. Hij stelt dan ook met enige tevredenheid vast dat het kleine, maar performante Vlaamse Ministerie van Buitenlandse Zaken op dat vlak goed aan de weg timmert.

2.13. Schuldopschorting voor Afrika

Met betrekking tot de vraag over een eventuele schuldopschorting voor Afrika, wijst Axel Buyse er eerst op dat Europa al een tijdje geleden gelden die initieel bedoeld waren voor allerhande hulp richting Afrika, maar ook richting onze buurlanden in Europa (i.c. landen in Oost-Europa en de regio van de Kaukasus), heeft omgeturnd tot een 'coronafonds'. Dat bevat ondertussen al zo'n 20 miljard euro. Maar, zoals gezegd, het gaat hierbij in essentie om geld uit bestaande fondsen, dat nu wordt ingezet om de coronaproblematiek te lijf te gaan in de betrokken landen. Er wordt ondertussen overigens wel degelijk gepraat over schuldopschorting, maar daarover is er momenteel nog geen consensus. Allicht zal dit thema expliciet aan bod komen op de Europa-Afrikatop die er deze zomer normaal moet komen.

2.14. Conferentie over de toekomst van Europa

De conferentie over de toekomst van Europa is door de omstandigheden tijdelijk in de koelkast gestopt. Er is ook geen duidelijke nieuwe deadline. Op dit ogenblik zijn de meeste lidstaten immers nog dermate bezig met de coronaproblematiek dat ze niet toekomen aan deze conferentie.

De enige uitzondering daarop is zoals gezegd Spanje, dat een document heeft verspreid waarin het dit gegeven op een erg slimme manier verbonden heeft met de noodzaak om op te komen voor een stevige Europese rol in het wat onwezenlijke postcorona internationale landschap. Maar het is dus nog koffiedik kijken wanneer deze conferentie opnieuw in de aandacht zal komen te staan.

2.15. Belgisch EU-voorzitterschap van 2024

Wat het Belgische EU-voorzitterschap van de eerste helft van 2024 betreft, geeft Axel Buyse mee dat men daar al mee bezig is. Het Vlaamse Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft hieromtrent een aantal plannen op de plank liggen. Zo kan men nu voortborduren op wat men bij het vorige voorzitterschap in 2010 heeft gedaan. Momenteel wacht men natuurlijk wel nog even af tot de coronacrisis grotendeels

achter de rug is. Daarna zal men van wal steken door een coördinator aan te wijzen en opleidingsplannen voor de betrokken Vlaamse ambtenaren uit te werken. Een en ander zal allicht wel aansluiten op de plannen die nu voorliggen om een soort Vlaamse diplomatieke academie uit de grond te stampen. Deze moet de ambtenaren van het eigen Departement Buitenlandse Zaken, maar ook de ambtenaren van de andere departementen die betrokken zijn bij het buitenlands beleid, nog beter wapenen voor hun taken.

Cathy Coudyser, voorzitter, dankt de algemeen afgevaardigde en al zijn medewerkers voor het goede werk dat zij verrichten in de vele Europese dossiers die op Vlaanderen afkomen. Allicht zal deze commissie in de komende maanden nog amper de gelegenheid hebben om samen met hen in te gaan op de vele aspecten van het Europese beleid waarin Vlaanderen, en dus ook dit parlement, betrokken zijn.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karl VANLOUWE
Kristof SLAGMULDER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

Benelux	België, Nederland, Luxemburg
DGE	directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
EU	Europese Unie
ICT	informatie- en communicatietechnologie
kmo	kleine of middelgrote onderneming
MFK	meerjarig financieel kader
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe